

Täysistunto

Torstai 7.4.2022 klo 16.00—18.11

4. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2021

Kertomus K 22/2021 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 2/2022 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 2/2022 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Mennään keskusteluun, jonka aloittaa valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Alanko-Kahiluoto. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunta on käsitellyt finanssipolitiikan valvonnan raportin vuodelta 2021. Valiokunta kiinnittää mietinnössään huomiota finanssipolitiikkaan erityisesti koronapandemian aikana, Ukrainan kriisiin, hallituksen työllisyystoimiin, EU:n finanssipoliittisten sääntöjen uudistamiseen sekä tarkastusviraston kehittämään suhdanneindikaattoriin.

Käsittelen ensimmäisenä finanssipolitiikkaa koronapandemian aikana ja vuonna 2021. Hallituksen elvyttävä finanssipolitiikka oli asiantuntijoiden mukaan tarpeen koronavuonna 2020. Talouden toipuminen koronakriisistä on ollut ennakoitua nopeampaa, ja bruttokansantuote ylitti pandemiaa edeltäneen tasonsa jo alkuvuonna 2021. Taloutta elvyttävät toimet vielä vuonna 2021 olivat kuitenkin perusteltuja, jotta voitiin varmistaa talouden elpymisen kriisin jälkeen.

Kuluvan vaalikauden jälkeisille vuosille ennustetaan suuria alijäämiä, jotka pahentavat julkisen talouden kestävyyyteen liittyviä riskejä. Valiokunnan mielestä julkisen talouden kestävyysshaasteisiin tulee suhtautua vakavasti ja haasteet tulee myös ottaa huomioon talous- ja finanssipolitiikan toteutuksessa.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuussa 2022 muutti taloustilanteen nopeasti jälleen erittäin epävarmaksi. Hyökkäyksellä tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia sekä kansainväliseen että Suomen talouteen. Talouskasvua hidastavat energian hintojen nousu, tilanteen luoma yleinen epävarmuus sekä tarjonnan pullonkaulojen paheneminen. Ukrainan sota aiheuttaakin tarpeen lisätä julkisia menoja Suomessa ja Euroopan unionissa. Akuutti humanitaarinen kriisi, puolustuksen voimavarojen parantaminen, nopea energiasiirtymä, hintojen nousun vaikutusten pehmentäminen ja Ukrainan jälleenrakennus tulevat lisäämään tarvetta julkisten menojen lisäykselle. Menonlisäykset tulee kuitenkin asiantuntijoiden mukaan kyetä perustelemaan kriisiin liittyvillä välttämättömillä syillä. Samanaikaisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

ti hallituksen tulisi pystyä huolehtimaan julkisen talouden kestävydestä sekä kyetä parantamaan pitkän aikavälin talouskasvun edellytyksiä. Kasvun edellytysten turvaamiseksi tulee kiinnittää huomiota myös Suomen houkuttelevuuteen investointikohteena. Myös turvallisuuspoliittiset ratkaisut voivat osaltaan vaikuttaa tähän.

Seuraavaksi käsitellään hallituksen työllisyystoimia. Hallitus pyrkii saavuttamaan julkisen talouden kestävyyttä koskevat tavoitteensa ennen kaikkea työllisyyttä lisäämällä. Hallituksen kestävyystiekartan mukaan työllisyystoimien julkista taloutta vahvistavat vaikutukset ovat arviolta 1—2 miljardia euroa. Tarkastusviraston arvion mukaan työllisyystoimien vaikutus julkiseen talouteen on kuitenkin vaatimaton ja jää puoleen hallituksen esittämästä arviosta. Asiantuntijat pitävät VTV:n havaintoja tärkeinä, mutta on vaikea arvioida työllisyystoimenpiteiden vaikuttavuutta sekä erottaa toimenpiteiden vaikutuksia muusta talouskehityksestä. Vaikutukset myös tulevat vasta viiveellä. Lisäksi työllisyysasteen noustessa työttömien joukkoon jää entistä vaikeammin työllistyviä, jolloin työllistämistoimien henkilöissä mitatut vaikutukset pienenevät. On myös huomattava, että työllisyysasteen nostaminen on hallitusohjelmassa tärkeä ja kestävyystiekarttaa laajempi tavoite.

Sitten EU:n finanssipoliittisten sääntöjen uudistamisesta: EU:ssa käsitellään parhaillaan yhteisten finanssipoliittisten sääntöjen mahdollista muuttamista. Sääntöjen monimutkaisuus ja tulkinnanvara ovat johtaneet niiden heikkoon noudattamiseen. Euroopan velkakriisin jälkeen vahvistetut säännöt ja niiden valvonta eivät ole estäneet jäsenmaiden ylivelkaantumista. Ongelmana pidetään myös sitä, että EU:n talouden ohjausjärjestelmä ei ole riittävästi kannustanut julkisiin investointeihin. Vihreän siirtymän onnistuminen ja nopeuttaminen ovat tärkeitä Euroopan pitkän aikavälin kasvun turvaamiseksi. Valiokunta on jo aikaisemmin — sekä kuluvalle että edellisellä vaalikaudella — eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota EU:n finanssipoliittisten sääntöjen monimutkaisuuteen ja läpinäkyvyyteen. Sääntöjä tuleekin yksinkertaistaa, ja erityisesti jäsenmaiden kansallista sitoutumista sääntöjen noudattamiseen tulee vahvistaa.

Viimeiseksi käsitellään vielä tarkastusviraston kehittämää suhdanneindikaattoria. Tarkastusviraston raportissa arvioidaan suhdannetilannetta viraston kehittämällä vaihtoehtoisella tavalla. Tarkastusviraston suhdanneindikaattorin perusteella laskettu arvio vuosien 2021 ja 2022 suhdannetilanteesta poikkeaa merkittävästi valtiovarainministeriön Euroopan komission menetelmään perustuvasta arviosta. Valiokunta pitää hyvänä ja tarpeellisena, että tarkastusvirasto pyrkii kehittämään analyysityökaluja lakisäateisen finanssipolitiikan valvontatehtävän tueksi. Valiokunnan mielestä viraston kehittämien analyysityökalujen tieteellinen vertaisarviointi ja laskelmien julkistaminen ovat kuitenkin ensiarvoisen tärkeitä tarkastusviraston finanssipolitiikan valvontatehtävän läpinäkyvyyden turvaamiseksi ja avoimen julkisen keskustelun mahdollistamiseksi.

Valiokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Kiuru.

17.09 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Toimiva talous on olennainen osa turvallisuutta. Suomeen tarvitaan lisää kansainvälisiä investointeja. USA:n ja Länsi-Euroopan näkökulmista Suomi sijaitsee reuna-alueella arvaamattoman naapurin kupeessa. Investoinnit tehdään reuna-alueille viiveellä, mutta ne vetäytyvät sieltä pois ensimmäisenä epävakauden lisääntyessä. Tämä huomioiden valiokunta otti mukaan mietintöön seuraavan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

lauseen: ”Kasvun edellytysten turvaamiseksi tulee kiinnittää huomiota myös Suomen houkuttelevuuteen investointikohteena. Turvallisuuspoliittiset ratkaisut voivat myös osaltaan vaikuttaa tähän.” Ja turvallisuuspoliittisilla ratkaisuilla suomen kielellä tarkoitetaan Nato-ratkaisua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiviranta.

17.10 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Maskista vapautuminen houkutteli minut tänne puhujakorokkeelle, vaikka puhun lyhyesti.

Suomen julkisessa taloudessa on tunnetusti pitkään ollut merkittävä kestävyysvaje väestön ikääntymiseen liittyvän menokasvun johdosta. [Ben Zyskowicz: Nyt ei ole hallitus kuuntelemassa, valitettavasti!] Tämän vuoksi julkisen velan jatkuvasta kasvusta on syytä olla erityisen huolestunut. [Ben Zyskowicz: Minä käyn hakemassa ministeri Saarikon!] Ukrainan tapahtumista johtuva kriisi tietysti lisää velkaantumista entisestään. Tämä on muun muassa maanpuolustukseen ja huoltovarmuuteen käytettävien varojen osalta hyvin perusteltua. Julkista taloutta tulisi tästäkin huolimatta alkaa asteittain sopeuttaa. Sopeuttaminen pitäisi muun muassa alkaneen korkotason nousun vuoksi aloittaa suhteellisen pian.

Hallituksen päätös korottaa menokehystä kesken kauttaan heikentää aiemmin hyvin toimineen kehysmenettelyn uskottavuutta toimia menokehityksen hillitsijänä. Näin siitäkkin huolimatta, että menokehystä poikkeamiseen on tietenkin toinen toistaan parempia perusteita. Hyvät asiat ovat hyviä asioita, mutta kaikkeen ei raha riitä. Kriisit ovat lisänneet uskottavuuden merkitystä finanssipolitiikassa, koska uskottavuus auttaa pitämään velanhoidon kustannukset maltillisina.

Arvoisa puhemies! Myös tarkastusvaliokunnan mielestä julkisen talouden kestävyys-haasteisiin tulee suhtautua vakavasti. Haasteet tulee ottaa huomioon myös talous- ja finanssipolitiikan toteutuksessa, ja siinä tulee kiinnittää huomiota nimenomaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyiden turvaamiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Laukkanen.

17.13 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Vain muutaman asian tässä nostaisin esille tästä hyvästä mietinnöstä, joka on myös varsin tiivis ja keskittyy oleelliseen.

Täällä todetaan erityisesti finanssipolitiikasta, että se on koronapandemian aikana varsin hyvin onnistunut, ja olen osittain samaa mieltä. Mutta sitten kun tullaan näihin kehystasoihin, joita on korotettu vuosille 2022 ja -23, mietintö toteaa, että ne rikkovat sekä valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden että tarkastusviraston mukaan selvästi kehysjärjestelmän periaatteita. Velkaa lisätään voimakkaasti, ja tietysti tässä tilanteessa, jossa Suomi on ja, voi sanoa, koko Eurooppakin tällä hetkellä, jossakin määrin velanotto, jotta tilanne voisi olla vakaa, on perusteltua.

Sitten toisena asiana vielä nostaisin sen, että kun tässä esityksessä pohditaan näitä työllisyystoimia ja sitä, millaisia ne ovat olleet, niin aivan oikein huomioidaan se, että kun tavoitetaso siitä hyvästä, joka syntyisi yhteiskuntaan, olisi noin kaksi miljardia, se onkin vain 500 miljoonaa. Tähän on hyvin selkeä syy, sillä niissä työttömissä, jotka ovat työllistyneet, on aika paljon sellaisia, jotka ovat osatyökykyisiä, mikä sekin on hyvä asia, mutta jos sellaiset ylemmän keskiluokan työttömät eivät saa töitä, niin ei synny sitä yhteistä jaettavaa niin kuin on oletettu. Eli se, että osatyökykyisiä on työllistynyt, on hieno asia, mutta siitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

eivät varsinainen bruttokansantuote ja se yhteinen jaettava sitten hyödy. Hallituksen tulisi todella keskittyä sellaisiin toimiin, jotka synnyttävät aidosti uusia korkeapalkkaisia töitä.

Sitten tästä talouden hoidosta: Kyllä tässä nyt valitettavasti on sellainen tilanne syntymässä, että koko tämä niin sanottu korjaamisliike jää tulevien hallitusten tehtäväksi, ja jokaisen kansanedustajan tulisi kyllä olla huolissaan siitä, miten me siihen pystymme. Leikkauksia joudumme tekemään, mutta mistä ja millä aikajänteellä, ne ovat isoja kysymyksiä. Varsinkin, kuten tässä mietinnössä todetaan, kun ikääntyvien määrä lisääntyy kaiken aikaa, miten tämän huoltosuhdekysymyksen ratkaisemme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Niin. — Edustaja Viitanen.

17.16 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia jälleen valiokunnalle työstä tärkeän asian parissa ja kiitos valiokunnan puheenjohtajalle hyvästä mietinnön esittelystä. Me elämme hieman haasteellisia aikoja, eikä vallon hieman, sillä kun tämä raportti tehtiin, niin emme vielä tienneet siitä traagisesta tilanteesta, mikä nyt on Venäjän bruttaalin hyökkäyssodan myötä syntynyt Ukrainassa. Se tietenkin osaltaan aiheuttaa mittavia muutoksia ympäristöön ja myös taloushaasteisiin. Sitähän ei tässä raportissa vielä ole ehditty edes käsitellä, joten me jokainen ymmärrämme, että helpolla emme ole selvinneet ja helpolla emme tule selviämään.

Kuitenkin on tärkeitä tässä raportissa, ja myös asiantuntijat toteavat selkeästi sen, että korona-aikaiset toimet, joita talouspolitiikassa tehtiin, ovat olleet oikea-aikaisia ja ne ovat olleet perusteltuja ja että esimerkiksi Suomi kuuluu nyt niiden maiden joukkoon, jotka ovat velkaantuneet Euroopan unionissa keskimääräistä vähemmän tämän kriisin aikana.

Täällä esitettiin, ja myös raportissa esitettiin, epäilyksiä työllisyystavoitteiden suhteen. Puheenjohtaja totesi omassa puheenvuorossaan, että tietenkin niiden tulkinta voi olla vaikeaa, vaikutusten näkeminen vaikeaa, sillä osa tulee viiveellä ja arviointi on sitäkin kautta hankalaa.

Mutta haluan todeta tässä yhteydessä sen faktan, että kaiken kaikkiaan tämä hallitus on onnistunut myös työllisyyspolitiikassa hyvin. Työllisyysaste on hyvällä tasolla, ja kaiken kaikkiaan hallitus on pitkästä aikaa sellainen hallitus, joka on pääsemässä työllisyystavoitteeseensa. Lisää työllisiä vuoden takaiseen nähden on tällä hetkellä 89 000. Ja tietenkin tässä suhteessa muistamme vielä sen ajan hetki sitten, kun esimerkiksi kaikki talousennusteet korjattiin paremmiksi juuri hyvän talouskehityksemme kautta.

Eli olen kyllä luottanut näihin talouspoliittisiin valintoihin ja tulen muuten luottamaan niihin jatkossakin, mikäli ei mennä sille lyhytnäköiselle leikkaustielle. Kansakuntaa on eheyttävä, pidettävä yhtenäisenä vaikeina aikoina. Jos nyt rupeaisimme leikkaamaan esimerkiksi heikompiosaisilta, niin se ei olisi oikein. Ei olisi oikein ottaa niiltä, jotka ovat muutenkin vaikeimmassa asemassa, ja se ei olisi minun mielestäni myöskään talouspoliittisesti viisas tässä yhteydessä.

Mutta tällä mennään, ja tässä on tämä raportti. Katsomme sitten tulevaisuudessa lisää, miltä se näyttää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäkelä.

17.19 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kyllähän se vähän kummallista olisi, jollei tuollaisella velanotolla, mitä nyt on harjoitettu korona-aikana, työllisyys kasvaisi. Kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

kymmeniä miljardeja pumpataan velkaa tukiaisiin, niin kyllähän siinä täytyy silloin työllisyydenkin kasvaa ainakin väliaikaisesti. Totta kai työllisyys myös kasvaa silloin, kun nousee koronan aiheuttamasta kuopasta ylös ja talous jollain tavalla toipuu. Eli ei kannata olla älyllisesti epärehellinen noiden hallituksen työllisyyslukujen kanssa.

Tämä aihepiiri on sinänsä valtavan laaja ja tärkeä, ja mielestäni tässä on yhteinen iso nimittäjä se, että Suomelta puuttuu näkymä. Se näkymä puuttui jo ennen koronakriisiä ja ennen Venäjän hyökkäystä Ukraina. Eli miten meillä tulevaisuudessa hoidetaan asiat, kun me emme pysty vähentämään velkaantumista edes niin sanotulla nousukaudella? Valtiontalous ei ole ollut 2000-luvulla kunnolla ylijäämäinen kuin Nokia-kuplan pahimpina vuosina, jolloin muutaman vuoden ajan pystyttiin lyhentämään valtion velkaa. Sen jälkeen on ollut joitakin yksittäisiä vuosia, kun velkaa pystyttiin näennäisesti lyhentämään, mutta käytännössä koko loppuaika on ollut velkaantumista taloussuhdanteista riippumatta.

Nyt erityisesti koronakriisin myötä ollaan tultu tilanteeseen, jossa se velka, mitä otetaan, on syömävelkaa. Eli sitä ei käytetä sellaisiin investointeihin, jotka tulevaisuudessa toisivat jotakin lisää, vaan se käytetään tämän päivän elämiseen ja ylläpitoon. Siinä tilanteessa, kun lähdettiin koronakriisiin, Suomella oli teoreettiset edellytykset ottaa lisää velkaa, mutta nyt kun se velka käytetään tällä tavalla, niin tavallaan siinä syödään siemenperunat, jos puhutaan maatalouden termein. Eli miten päästään siihen tulevaisuuden näkymään, että meille tulisi työpaikkoja tämän häviävän teollisuuden tilalle? Täällä on monesti puhuttu datakeskuksista ja muista asioista, mitä tulee tämän energiavallankumouksen myötä, mutta jos sinne datakeskukseen tulee muutama kymmenen työpaikkaa korvaamaan satojen paikkojen paperitehdasta, eipä se kyllä paljon lohduta.

Lisäksi meille on tullut päälle tämä maariski Venäjän toimien myötä. Eli nyt jo kansainväliset yritykset pohdiskelevat, uskaltaako tänne lähettää työntekijöitä, edes käymään maassa. Tällaisessa ilmapiirissäkö meidän pitäisi hankkia lisää investointeja Suomeen?

Vielä näistä EU:n taloussäännöistä: Kun entisiäkään sääntöjä ei ole koskaan pidetty, niin millä säännöillä on uskottavuutta tulevaisuudessa? Kysynkin: olisiko tässä mietinnössä pitänyt huomioida EU ja sen mahdolliset valuviat paremmin? Eli se, onko nyt niin, että EU:ssa ja eurossa on sellaisia maita, jotka eivät siellä kroonisesti tule pärjäämään, ja ennen kaikkea, tuleeko Suomi pärjäämään jatkossa yhtään sen paremmin euron puristuksessa, kun meillä ei ole keinoja oman finanssipolitiikkamme säätelyyn yhteisvaluutassa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ojala-Niemelä.

17.22 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Toisin kuin tuossa edellä maalailtiin mustia ja synkkiä kuvia, asiantuntijoiden mukaan kuitenkin hallituksen elvyttävä finanssipolitiikka koronavuonna 2020 oli tarkoituksenmukaista. Kyllähän tässä se osoittautui oikeaksi, että valtio, jolla oli leveämmät hartiat, otti enemmän taloudellista iskuja vastaan kuin yksittäiset yritykset tai kansalaiset.

Valiokunta piti hyvänä hallituksen toimia koronapandemian aiheuttamien negatiivisten talous- ja työllisyysvaikutusten hillitsemiseksi. Talouden toipuminen koronakriisistä on ollut ennakoitua nopeampaa, ja bruttokansantuote ylitti pandemiaa edeltäneen tasonsa jo alkuvuodesta 21. Taloutta elvyttävät toimet vielä vuonna 21 olivat kuitenkin perusteltuja vahvasta talouskasvusta huolimatta, jotta voitiin varmistaa talouden elpyminen kriisin jälkeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

Suomen julkinen talous on selvinnyt koronapandemiasta keskimääräistä paremmin, muihin EU-jäsenmaihin verrattuna, ja julkisen talouden alijäämän arvioidaan pienentyneen merkittävästi. Vaikka julkisen talouden velka on nyt kuitenkin jäämässä korkeammalle tasolle kuin ennen pandemiaa, niin vaikka velan kasvu onkin ollut maltillista EU-vertailussa, tämä tietenkin aiheuttaa huolta sitten tulevia kriisejä varten, ja näihinkin täytyy sitten valmistautua. Julkista taloutta onkin ryhdyttävä asteittain sopeuttamaan, ja sopeuttamisen ei tarvitse olla välitöntä, mutta sen kuitenkin tulisi olla hallituksen suunnitelmia nopeampaa.

Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan koronapandemian päättyessä olisi kiinnitettävä huomiota julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys turvaamiseen. Tässä yhteydessä julkisia voimavaroja on sitten lisättävä, ja ne tulisi kohdentaa enenevässä määrin tukemaan talouden siirtymää kohti hiilineutraalia tuotantoa ja kulutusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

17.24 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Edustaja Kiviranta ja edustaja Laukkanen käyttivät mielestäni erinomaiset puheenvuorot, joissa kantoivat huolta meidän hillittömästä velkaantumisvauhdista. Jos oikein ymmärsin, niin myös edustaja Ojala-Niemelä kantoi tästä asiasta huolta. Valitettavasti ministeri Saarikko tai pääministeri Marin eivät olleet kuuntelemassa esim. edustaja Kivirannan hyvin asiantuntevaa puheenvuoroa. Yleensäkin edustaja Kiviranta käyttää täällä salissa vain asiantuntevia puheenvuoroja. [Antero Laukkanen: Näinhän se on!]

Tämä erilliskertomus on vuodelta 2021, ja silloin meidän maamme ja koko maailman vitsauksena oli koronapandemia. Nyt maamme ja vähintään koko Euroopan vitsauksena on Putinin Venäjän rikollinen hyökkäys Ukrainan kansaa vastaan, sota, joka monella tavalla vahingoittaa talouttamme, ja sota, joka myös vaatii huomattavia lisäpanostuksia maanpuolustukseen, huoltovarmuuteen ja erilaiseen varautumiseen. Niinpä äskeisessä kehysriihessä Marinin hallitus päätti miljardien eurojen lisäpanostuksista maanpuolustukseen ja muihin välttämättömiin, tarkoituksenmukaisiin, etten sanoisi pakollisiin, uusiin menoihin, jotka johtuvat Venäjän käyttäytymisestä. Nämä kehysriihen päättämät lisäpanostukset olivat perusteltuja, kannatettavia. Kokoomus antaa niille vahvan tukensa. Hyvä, että hallitus näistä päätti. Oikein hyvä, että hallitus näistä päätti.

Mutta nyt kävi kuten ennenkin: Tämä Marinin vasemmistohallitus ei osaa laittaa asioita tärkeysjärjestykseen. Tärkeysjärjestykseen laittamista ei nimittäin ole se, että kun tulee uusia, välttämättömiä, pakollisia menoja, niin kaikki nämä rahoitetaan uudella velalla — siis kaikki uudet ja vanhat uudet menot rahoitetaan lisävelalla. Kyllä se asioiden tärkeysjärjestykseen laittaminen ainakin tähän saakka valtiontaloudessa on tarkoittanut sitä, että jos tulee välttämättömiä, tuntuja, uusia menoja, niin silloin pyritään jostakin muualta vähemmän tärkeästä edes jonkin verran säästämään — siis edes jonkin verran säästämään. Itse esimerkiksi olen sitä mieltä, että missään tapauksessa kaikki koronasta johtuvat ylimääräiset menot eivät olleet rahoitettavissa jostakin muualta säästämällä, ja samaa mieltä olen myös näistä maanpuolustuksen, huoltovarmuuden ja vastaavien menojen päättämisestä, jotka tämä Venäjän raakalaismainen hyökkäys Ukrainaan on aiheuttanut. Kaikkia näitä menoja ei voi rahoittaa kehyksen sisältä jostakin muualta säästämällä.

Mutta se, että tämä hallitus ei pysty mistään löytämään mitään säästettävää siinä vaiheessa, kun se päättää miljardiluokan uusista menoista — tähän on täysin vastuutonta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

politiikkaa. Hallitus korosti, että kyllä se budjettiriihessä, jossa miljardeja meni uusiin tarpeellisiin, välttämättömiin, pakollisiin menoihin, päätti myös 370 miljoonan euron säästöistä. No ei päättänyt. Tästä 370 miljoonasta eurosta päätettiin jo vuosi sitten, kun päätettiin ylittää vuoden 2022 kehys 900 miljoonalla ja ensi vuoden kehys 500 miljoonalla eurolla. Silloin päätettiin, että tässä kehysriihessä tehdään 370 miljoonan euron säästöt. Mutta nyt, kun miljardeja jouduttiin laittamaan pakosta — ja kokoomus kannattaa — maanpuolustuksen, huoltovarmuuden, omavaraisuuden tarpeisiin, niin mitään uutta säästettävää ei löydetty mistään, ei mistään vanhasta menosta.

Ministerit tulevat tänne kehumään eduskunnan eteen: olemme laittaneet panostuksia sosiaaliturvaan, ammattikoulujen opettajiin, tutkimus- ja kehityspanostuksiin, oppivelvollisuuden korottamiseen, olemme laittaneet panostuksia maakunta- ja sote-uudistuksiin ja niin edelleen. Mutta kaikki nämä panostukset on tehty velkarahalla, niin hallituksen alun perin ohjelmassaan päättämät lisäpanostukset kuin ne välttämättömät lisäpanostukset, jotka ovat johtuneet koronasta tai Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan.

Nyt edustaja Viitanen ja äsken kyselytunnilla ministeri Saarikko sanoivat, että joo, mutta nyt ei ole oikea aika tehdä säästöjä, [Pia Viitanen pyytää vastauspuheenvuoroa] ja täältä vasemmalta kuoro huutaa, että hyvä, hyvä. — Ai, edustaja Viitanen, nyt ei ollut oikea aika tehdä säästöjä? No, milloinkas oli? Milloin tämä Marinin hallitus on tehnyt säästöjä? Ei tainnut olla oikea aika ensimmäisenä hallitusvuotena, eikä toisena, eikä kolmantena, eikä tule olemaan neljäntenä. Täällä hallituspuolueiden edustajat toteavat, että kyllä näihin velkaantumisvauhdin aiheuttamiin ongelmiin, kun korkotasokin on nyt nousemassa, pitää lähivuosina puuttua, mutta tälle hallitukselle mikään aika ei ole ollut oikea aika päättää säästöistä. Ei mikään aika. Kyselytunnilla hallituspuolueiden edustajat hurskastelivat sillä, miten tämä hallitus on panostanut lapsiin, perheisiin, tulevaisuuteen. Tämä hallitus jättää lapsille, perheille, tulevaisuudelle ennennäkemättömän velkaantumisvauhdin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja nyt minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.31 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuolla kyselytunnilla sanottiin, että jotkut haluaisivat kovasti leikata miljarditolkulla kaikkein pienituloisimmilta, heikompiosaisilta, ja kokoomus on esimerkiksi itse esittänyt tällekin vuodelle miljardin leikkausta kaikkein pienituloisimpien ihmisten sosiaaliturvaan. Kyllä mielestäni näinä aikoina niiden kurittaminen, jotka muutenkin ovat kaikkein vaikeimmassa asemassa, olisi väärin, ja se olisi myös mielestäni vastuutonta, ja se olisi myös huonoa talouspolitiikkaa, koska viimeinenkin ostovoima näiltä ihmisiltä viettäisiin.

Mutta puhemies, en minä provosoidu, minä totean vain, että samaan aikaan kun Ben Zyskiewicz — joka tunnetusti käyttää värikästä kieltä ja painavia puheenvuoroja värikkään kielen muodossa — moittii ja vaatii leikkauksia pienituloisilta, kokoomus itse on esittänyt miljardiluokan veronkevennyksiä, [Puhemies koputtaa] jotka suuntautuvat hyvätuloisille. Kuinka näihin on varaa, puhemies?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaanpas sellainen reipas debatti. — Edustaja Zyskiewicz.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

17.32 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Reippaudesta en mene omalta osaltani takuuseen. Mutta edustaja Viitanen sanoi, että nyt on väärä aika säästöille ja nyt on väärä kohde säästöille. Minä kysyin edustaja Viitaselta, milloin hänen mielestään on oikea aika, ja nyt täydennän kysymällä, mikä hänen mielestään on oikea kohde. Tämä Marinin vasemmistohallitus ei ole nähnyt mitään hetkeä oikeaksi todellisiin säästöihin. Ei todellinen säästö ole se, että 500 miljoonaa kehys pitkäksi ja sitten 370 miljoonaa muka säästetään. Niin milloin on oikea aika tämän vasemmistohallituksen mielestä, ja mikä on oikea kohde?

Ja mitä veronalennuksiin tulee, niillä kannustetaan työntekoa ja yrittäjyyttä. Työnteko ja yrittäjyys vahvistavat talouskasvua, ja talouskasvulla rahoitetaan näitä edustaja Viitasekin rakastamia menoja. Sitä paitsi monenlaisia hyviä säästökohteita kyllä on, jos säästöjä halutaan tehdä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja otetaan muitakin edustajia mukaan. — Edustaja Mäkelä.

17.33 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tämä vääntäminen kokoomuksen ja sosiaalidemokraattien välillä aina käynnistyy näistä asioista, niin ehkä on syytä sanoa, miten nämä asiat oikeasti ovat menneet.

Se on totta, että hallitus ei ole pystynyt hyvänäkään aikana, ennen korona-aikaa, leikkaamaan yhtään mistään. Nyt kun käydään jotain leikkaamaan, niin sitten säästetään tienpidosta, kun on sovittu käytännössä kaikesta muusta — että siitä ei voi säästää, tuosta ei voi säästää, tästä ei voi säästää — niin loppujen lopuksi kaatuu sitten perustienpitoon se säästäminen. Mutta tosiasiaa sekin on velan kasaamista. Tiestössä on jo nyt valtava korjausvelka, ja se korjausvelka kasvaa aina vain. Teitä tarvitsee käyttää, joten ne tiet täytyy joskus kunnostaa. Nyt kun ne jätetään kunnostamatta, niin se on velkaa, joka kertyy tulevaisuutta kohti.

Se, että kokoomus puhuu säästämisestä, tuntuu käytännössä tarkoittavan sitä, että otetaisiin työttömiltä. Siihen esimerkiksi kokoomuksen vaihtoehtobudjetti perustuu lähes kokonaisuudessaan, että poistetaan työttömien ansiosidonnaisen eläkekertymä ja muita vastaavia rahoja.

Perussuomalaisen ratkaisu asiaan on se, että leikataan ulkomaille menevistä tulonsiirroista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

17.35 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen linja on tuoda suomalaisille toivoa. Toivoa siitä, että jokainen työikäinen ja jokainen työkykyinen voi omalla työllään tarjota toimeentulon sekä itselleen että läheisilleen ja osallistua omalla merkittävällä panoksellaan yhteiskunnan rakentamiseen, sellaisen hyvän hyvinvointivaltion rakentamiseen, jona Suomea on totuttu pitämään, jossa kaveria ei jätetä. Kun jokainen osallistuu työntekoon, pystymme huolehtimaan myös kaikista heistä, jotka eivät itse pysty itsestään huolehtimaan. Tämä on kokoomuksen linja ja tavoite.

Olemme esimerkiksi omassa vaihtoehtobudjetissamme asettaneet nimenomaan kaikki politiikkatoimet sen mukaan, miten saamme maksimoitua työllisten määrän Suomessa. Ja tämä on sosiaalidemokraattien linja esimerkiksi Ruotsissa. Ei Ruotsin sosiaalidemokraat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

teja pidetä millään tavalla epäoikeudenmukaisina eikä Ruotsia epäoikeudenmukaisena yhteiskuntana. Miksei tämä Suomessa kelpaa [Puhemies koputtaa] sosialidemokraattien linjaksi? Kokoomus edustaa tätä työn linjaa Suomessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Viitanen.

17.36 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eipä uskoisi, että tarkastusvaliokunnan mietinnöt ovat perinteisesti yksimielisiä. Teemme niitä hyvässä hengessä, mutta kun kuuntelee tätä keskustelua, voisi ehkä toisin päätellä. Ymmärrän toki, että tässä halutaan myös käydä talouspoliittista debattia. Kyllä minä haluaisin tietää, miten kokoomus rahoittaisi ensinnäkin miljardiluokan veronkevennyksensä, jotka suuntautuvat pääosin hyväosaisille. Eikä tämäkään vielä riitä: kokoomus on toisessa yhteydessä esittänyt esimerkiksi varainsiirtoveron poistoa, joka maksaisi toisen miljardin. Eipä hätää, kokoomuksella on varmasti näihin kyllä katetta, mikäli uskoo Ben Zyskowiczin puheenvuoroja.

Arvoisa puhemies! Minä todella nyt haluaisin tietää, onko teillä todellakin niin kuin mahdollisuus mennä kertomaan näille pieniosaisille, että hei, tämä on reilua, leikataan teiltä. Minun mielestäni se ei siis ole näin, ja ihmettelen kovasti, miten kokoomuksen vastaus [Puhemies koputtaa] voi olla näin julma tämän päivän ongelmaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Otetaan vielä tässä debatissa edustaja Ojala-Niemelän puheenvuoro, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan ja edustaja Autto pääsee sen jälkeen.

17.37 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Mäkelällä oli kotiläksyt tekemättä kehysriihen osalta, nimittäin vaikka sinne tuli 137 miljoonan euron leikkaus teihin, niin sitä ei oteta perusväylänpidosta. Siellä on nimenomainen kirjaus siitä, että se ei koske perusväylänpitoa. Päinvastoin tämä hallitus on kohentanut perusväylänpitoa 300 miljoonalla eurolla vuosittain tällä vaalikaudella. Tosiasia on, että korjausvelka on mittava, ja tämän vuoksi tähän ei haluta koskea, vaan nämä sitten osoitetaan siihen, että tehdään vähemmän uusia investointeja teillä jatkossa tämän summan edestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt takaisin puhujalistaan. — Edustaja Autto.

17.38 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan välillä aina tällä hallituskaudella, tällä vaalikaudella keskustelun luonne on kiepsahtanut päälaelleen, kun hallitukselta aletaan kysymään oppositiolta neuvoa siitä, miten maan taloutta tulisi hoitaa. Yleensä se on niin päin, että hallitus tekee esityksiä siitä, miten mennään. — Mutta ehkä suuntaamme nyt keskustelussa kuitenkin jo seuraaviin aiheisiin.

Arvoisa puhemies! Se, mistä alun perin halusin puhua, on se, että kyllähän nyt tässä tilanteessa, jossa Venäjän hyökkäys on muuttanut oikeastaan kaiken, niin kaikessa sääntelyssä ja myöskin talouspolitiikan perusteissa tietysti strategisen autonomian, sen, että olemme mahdollisimman omavaraisia niin esimerkiksi energian kuin vaikka ruoantuotannon kuin teollisten arvoketjujemme suhteen, tulee olla niin Suomen kuin myös Euroopan unionin oikeastaan kaiken politiikan lähtökohta. Ja sen toisen keskeisen tukijalan tulee olla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

kokonaisturvallisuus. Kokonaisturvallisuus on tietysti Suomessa ollutkin hyvä ja keskeinen lähtökohta monien politiikan käytännön kysymysten osalta, mutta tämä tulee nyt tuoda aivan ohjaavaksi periaatteeksi kaikessa sääntelyssä. Näiden osalta tietysti aivan keskeistä on se, että kansantaloutemme vahvistuu ja että myös Euroopan unionin kaikkien kansantalouksien pohja on kestävä. Julkisen talouden tulee olla siinä määrin tasapainossa, että pystymme ottamaan vastaan myös tällaisia šokkeja, jonka nyt esimerkiksi Venäjän hyökkäys vaikkapa energian hinnan kallistumisen muodossa on tuonut. Tässä mielessä on todella tärkeää, että EU:n finanssipolitiikan tulevat säännöt asetetaan sellaisiksi, että Euroopan maiden julkinen talous saadaan kuntoon ja tältäkin osin kokonaisturvallisuus finanssipolitiikan osalta taattua.

Toki mietintö käsittelee jonkin verran tätä finanssipolitiikan EU-sääntelyn tulevaisuuskehikkoa, mutta vielä vahvemmin tietysti mietintö olisi voinut kyllä alleviivata niitä periaatteita, joita Suomen eduskuntakin vuosi sitten kesällä, tai alkukesästä, paalutti käsitellessään EU:n omien varojen päätöstä.

Tässä, arvoisa puhemies, se, mitä halusin sanoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Edustaja Yrttiaho.

17.41 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Aiemmassa keskustelussa vihjattiin, että Suomen Nato-jäsenyydellä voisi olla positiivinen vaikutus niin sanottuun maarisktiin, ja se sitten heijastuisi ulkomaisiin investointeihin täällä. Tätä ajatustahan ovat pitäneet esillä etenkin elinkeinoelämän järjestöt. Kuitenkin Venäjän hyökkäyksen jälkeen Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen maariski on kasvanut Saksaan verrattuna maltilliset noin 10 korkopistettä. Baltian maiden, jotka kuuluvat Natoon ja ovat Suomen tapaan euroalueen reunalla, maariski on kasvanut luokkaa 40 korkopistettä. Suomi näyttää muutenkin olevan houkutteleva sijoituskohde, sijoittajilla on koronakriisin myötä paljon sijoitusvarallisuutta, joka etsii kohdetta. Faktat näyttäisivät puhuvan sitä suomalaisen elinkeinoelämän ideologista väitettä vastaan, että Nato-jäsenyys vähentäisi maariskia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiuru, minuutin mittainen vastauspuheen vuoro. — Mutta ei oteta laajempaa debattia nyt tästä aiheesta.

17.42 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maariski, yritysten investointihalukkuus liittyy moneen eri asiaan. Se liittyy historiaan, se liittyy niihin valtiollisiin turvallisuusjärjestelyihin ja se liittyy tietysti maantietoon. Suomen osalta meillä on tiettyjä asioita, joissa olemme ikään kuin takamatkalla, olemme vähän kuin saari, esimerkiksi Länsi-Euroopan näkökulmasta katsottuna. Se, miten asiantuntijat asian näkevät, niin täällä esimerkiksi valiokunnassa kuullut Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen toimitusjohtaja Kangasharju ja Pellervon taloustutkimuksen ennustepäällikkö Huovari näkivät, että Natolla on myönteisiä vaikutuksia Suomeen, kun tarkastellaan investointihalukkuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan. — Edustaja Mäkelä.

17.43 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Ojala-Niemelälle täsmennyksestä liittyen tuohon tiemäärärahojen leikkaukseen. Toki tässä on vähän tällainen rutto ja kolera -tilanne, että onko se hyvä vai huono asia, että se otetaan tieliikenneinvestoinneis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

ta, koska kuten kaikki tiedämme, tieliikenneinvestoinnit ovat pahimmassa tapauksessa useiden vuosikymmenten mittaisessa narussa eteneviä hankkeita, joille kaikille on aina todellinen tarve; perusteltu syy siihen, että esimerkiksi vähennetään sellaisia vaaranpaikkoja, missä on tapahtunut kuolonkolareita, ja liikenteen sujuvoittamiseksi luodaan ohituspaikkoja teille, joilla ei sellaisia ole. Kun näistä karsitaan, niin eihän se missään tapauksessa ole hyvä asia. Se vähentää liikenneturvallisuutta ja saattaa jopa ihmishenkiä vaaraan, kun nämä hankkeet viivästyvät.

Vielä tähän raporttiin ja koronapandemiaan liittyviin toimiin:

Kyllä käytännössä ihmettelen hieman sitä yksisilmäistä näkemystä, mikä asiantuntijoilla on ollut, että suomalaiset koronatoimet olisivat olleet jotenkin erityisen hyviä. Ajatellaan vaikka sitä, millä tavalla yrityksille suorista hallituksen aiheuttamista toimista on aiheutunut kuluja, erityisesti ravintolayrittäjille, jotka olivat hallituksen erityisen painostuksen alaisina koronapandemian aikana. Vaikka koskaan ei eduskunnalle tosiasiaa näytetty edes toteen sitä, että korona olisi levinnyt erityisesti ravintoloissa, ravintoloiden toimintaa rajoitettiin voimakkaasti, eikä niille korvattu edes välittömiä toiminnan alasajosta aiheutuneita kustannuksia. Tämän välillisten kustannusten korvaaminen ulottuisi hyvin laajalle alueelle, mutta jos puhutaan edes suorien kustannusten korvaamisesta, niin sitäkään ei tapahtunut, vaan se otettiin yrittäjien selkänahasta tai tehtiin työntekijöiden lomautusten kautta.

Ravintolayrittäjä, jonka kerran tapasin koronapandemian aivan alkuvaiheessa, ihmetteli suuresti, miksi hänen ravintolansa on suljettu, tuolit ovat pöydällä ja ihmiset hakevat nou-toruokaa, kun samaan aikaan toisella puolella tietä olevassa elintarvikeliikkeessä sadat ja jopa tuhannet ihmiset asioivat päivittäin. Silloin ei mitään maskejakaan ollut, kun ei niitä pystytty Suomeen toimittamaan. Eli siellä kaupassa se korona ei tarttunut, mutta siinä hänen ravintolassaan se tarttui. Suomessa oli tällaisia hyvin mielenkiintoisia ja mielivaltaiseltakin kuulostavia koronarajoituksia, jotka kyllä pitäisi jälkikäteen perata ja katsoa läpi, olivatko ne asiallisia ja aiheellisia, ja tehdä toimenpiteitä, ettei tällainen voi toistua enää koskaan uudestaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

17.46 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein, että kustannuksia seurataan, ja se, mitä edustaja Kiuru taisi äsken mainita maariskistä. Nämä ovat vakavia asioita Suomen kannalta.

Itse näen finanssipolitiikan kannalta pahimpana uhkana Suomen tulevaisuuden kannalta, että velkaantuminen on tietysti valtava uhka. Ymmärrän tietyt investoinnit, mistä nyt tänäpäinä kyselytunnillakin puhuttiin — aivan oikeita asioita, ja niihin pitää investoida, turvallisuuteen ja niin edelleen — mutta se iso kuva meillä on ollut, että me olemme viime vuosina velkaantuneet aivan hillitöntä vauhtia. Korona on ollut hyvä peruste, samoin nyt tämä Ukrainan sota on hyvä peruste, mutta kun tästä lähdemme ulos... Tämä korona on käytännössä muuttumassa pikkuhiljaa tavalliseksi sairaudeksi, toki vakava sairaus edelleen, mutta rokotusten jälkeen ihmisten kestäkyky on parempi, niin että yhä harvempi ihminen joutuu suuriin vaikeuksiin sen taudin takia, ja sitten Ukrainan kriisin takia me joudumme rakenteita uusimaan ja puolustusta lisäämään ja niin edelleen, ja se on ihan luonnollista. Mutta samaan aikaan pitäisi tehdä elinkeinoelämän kannalta elvyttäviä päätöksiä, enkä tarkoita rahan antamista erikseen, vaan meidän pitää esimerkiksi lupabyrokratiaa höl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

lentää. Ei voi olla niin, että vuosia ja vuosia ja vuosia merkittäviä hankkeita meillä seisoo tuolla virastoissa ja aiheuttaa sen, että yrittäjät eivät voi investoida. Jos ei tähän maahan investoida, meille ei tule verotuloja niitten investointien aikana eikä tule tietenkään työtulo-veroja sitten kun se investointi pannaan liikenteeseen, elikkä kun vaikka nyt uusi sellutehdas lähtee pyörimään tai joku uusi yritys perustetaan ja tuotetta lähtee maailmalle. Suomen tulevaisuus on puhtaasti kiinni meidän vientituloista. Siinä, että minä pesen jonkun toisen paidan ja hän pesee minun paitani, ei mitään lisäarvoa synny. Toki molemmat saavat puhtaan paidan huomisaamuna, ja se on arvo sinänsä, mutta sillä ei ole minkäänlaisista vaikutusta valtiontalouden kestävyYTEEN. Tätä ei haluta millään ymmärtää.

Kauhistuinkin tänä päivänä, kun olin näkevinäni mediassa uutisen, että jossakin tuolla, oliskohan se peräti Oulun korkeudella, iso tuulimyllyhanke oli kaatunut siihen, kun susi oli alueella juossut ja kuulemma aiheuttaa susille sielunelämään ongelmia, jos tällainen tuulivoimapuisto sinne tulee. [Naurua] Kyselin ystävältäni, miten isoja ne tuulimyllyt siivet ovat, ja laskeskelin mielessäni siinä ihan matematiikkaa jonkun verran harrastaneena — puhemies sallikoon pienen kevennyksen — niin 40 metriä on kuulemma lavan pituus ja se propelli pyörii noin sadan metrin korkeudessa, elikkä sinne jää 60 metriä sudelle tilaa juosta alta, niin kai se siitä sopii, ja jos se nyt sitä ääntä säikähtää, niin se kyllä juoksee siitä pois. Elikkä tämä hurja esimerkki kuvaa sitä, mihin Suomi on menossa. Meillä kaikki luvat seisovat. Esimerkiksi tuulivoiman säätövoimasta ei ole kukaan puhunut yhtään mitään. Vuotoksen allasta aikoinaan vastustettiin. Se olisi tuonut Suomelle 300 megaa uutta säätövoimaa, ja se olisi tälle nykyiselle tuulivoimabuustille ollut erittäin arvokas lisä. Se olisi riittänyt tuulivoiman säätövoimaksi, mutta ei vain anneta tehdä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Alanko-Kahiluoto. — Mikrofoni päälle, kiitos, vielä. Hieman pidempi painallus.

17.49 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos kansanedustajille elävästä keskustelusta. Mielipiteitä tietysti politiikassa on monenlaisia, mutta kuten täällä todettiin, tämä valiokunnan mietintö on yksimielinen. Se on yksimielisesti kirjoitettu, ja meidän näkemyksemme pohjautuvat valiokunnassa kuultuihin asiantuntijoihin, jotka ovat pitäneet hallituksen politiikkaa, finanssipolitiikkaa, perusteltuna niissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, joissa tässä on viime vuodet eletty.

Valiokunnan mietintö ei tietenkään ole sellainen paperi, jossa otetaan kantaa Suomen Nato-jäsenyyteen, mutta me yksimielisesti totesimme, että myös turvallisuuspoliittiset ratkaisut ovat sellaisia, joilla on vaikutuksia Suomen talouteen — siihen, minkälaisena maana Suomi nähdään. Mutta toki Nato-keskustelu käydään sitten eri areenalla kuin tarkastusvaliokunnassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja nyt keskustelu... Ahaa, täällä onkin vielä. — Edustaja Mäkelä.

17.50 Jani Mäkelä ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Vielä tuosta säätövoima-asiasta, minkä edustaja Hoskonen otti esiin. Tuohan on tietysti merkittävä kysymys ihan kansantaloudellisessa mielessäkin, että kun jatkossa siirrytään kenties enemmän uusiutuvaan energiaan, tuuli- ja aurinkoenergiaan, niin siinähan tarvitaan silloin säätövoimaa, koska aina ei tuule eikä paista aurinko. Jossain mietinnössä — en tiedä, todennäköisesti ei tässä, mutta ehkä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

jossain tulevaisuusvaliokunnan mietinnössä — täytyisi kiinnittää huomiota siihen, miten tätä säätövoimaa voitaisiin toteuttaa.

Eli olisiko tässä paikka esimerkiksi vetytaloudelle? Eli silloin, kun energiaa tulee tuulesta tai auringosta, tuotettaisiin vetyä, jota sitten poltetaan energiaksi, kun ei tuule eikä paista aurinko. Tässä voitaisiin soveltaa myöskin synteettisiä hiilivetyjä, joiden tutkimuksessa kotikaupunkini Lappeenrannan LUT-yliopisto on kunnostautunut. Eli ne olisivat ehkä helpommin varastoitavissa kuin tavallinen vety. Ne voitaisiin nesteyttää korkeammassakin lämpötilassa kuin vety. Elikkä tällaisia ratkaisuja tarvittaisiin kyllä tulevaisuutta ajatellen, jos tätä tuulivoimaa ylipäänsä rakennetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Yrttiaho.

17.51 Johannes Yrttiaho vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Kommentoin vielä maariskipuheita. Elinkeinoelämän valiokunnallekin antamat lausunnot ovat varsin epäkonkreettisia ja hyvin yleisellä tasolla tämän maariskin suhteen. Tämmöiset investointihalukkuuden kaltaiset mittarit ovat paljon epäkonkreettisempia kuin esimerkiksi juuri mainitsemani valtioiden liikkeelle laskemien velkojen hinnoittelu, joka eittämättä on varsin konkreettinen mittari mitata maariskiä.

Mutta todellakin varmasti tätäkin keskustelua pääsemme käymään sitten, kun valtioneuvoston selonteko ulko- ja turvallisuuspolitiikasta annetaan lähiaikoina tänne eduskuntaan. Haluan vain todeta tähän, että itse teen päätöksen — ja mielestäni Nato-ratkaisu suuntaan tai toiseen tulee tehdä — tietenkin ennen kaikkea ulko- ja turvallisuuspoliittisilla perusteilla enkä sinänsä talouspoliittisilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiuru.

17.53 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puheenjohtaja... [Puhuja aloittaa puheenvuoronsa mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisa edustaja Kiuru, mikrofoni.

Arvoisa puhemies! Aivan kuten valiokunnan puheenjohtaja ja edustaja Yrttiaho totesivat, tarkastusvaliokunta ei tee turvallisuuspoliittisia ratkaisuja, mutta kun finanssipolitiikkaa, valtiontaloutta käsitellään, niin toki on hyvä katsoa myös turvallisuuspoliittista näkökulmaa ja niiden ratkaisujen vaikutusta siihen, miten Suomi nähdään investointikohteena. Se on tässä aivan aiheellisesti otettu esiin. Suomen hyvinvointi perustuu kuitenkin investoinneille, yrittämiselle, verojen maksamiselle, ja tämä näkökulma itse asiassa on yllättävän vähän ollut toistaiseksi esillä. Ei sitä pidä sinänsä väheksyä. Tietenkin käymme sen keskustelun eri foorumilla täällä, mutta tämä talousnäkökulma on tietysti ihan relevanttia ottaa mukaan ja ainakin tiedostaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Autto.

17.54 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Yrttiahon puheessa olin ikään kuin aistivinani sellaista henkeä, että olisi väärin ollut tarkastusvaliokunnalta tässä mietinnössään tällä tavoin käsitellä myös tätä turvallisuuspoliittista näkökulmaa ja Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

men mahdollista Nato-jäsenyyttäkin sivuta siinä mielessä, että mikä on tällainen maariski Suomen osalta. Kyllähän kokonaisturvallisuus lähtee tietysti nimenomaan siitä, että siinä ajatellaan kaikkia eri ulottuvuuksia, ja varmasti Suomi tulee hyvin pian tekemään oman ratkaisunsa Natoon liittymisen suhteen, nimenomaan ulko- ja turvallisuuspoliittisista syistä ennen kaikkea.

Kun edustaja Yrttiaho keräsi vaikka näitä konkreettisia vaikutuksia, niin kyllä voin esimerkiksi kertoa terveisiä ihan vaikkapa lappilaisilta matkailuyrittäjiltä, jotka sodan syttymisen jälkeen ovat saaneet omilta asiakkailtaan huolestuneita yhteydenottoja tai jopa perumisia, että voiko Suomeen matkustaa tällaisessa tilanteessa.

Kyllähän Naton ylivoimainen ykkösargumentti on tietysti se, että Nato on pystynyt turvaamaan rauhan Euroopassa, rauhan jäsenmailleen, koko olemassaolonsa ajan. Nato-maata vastaan ei ole koskaan sotilaallisesti hyökätty Euroopassa, ja tässä mielessä nimenomaan rauhan pohjalta voidaan rakentaa sitten menestyviä yhteiskuntia, voidaan rakentaa kansantaloudelle ja julkiselle taloudelle kestävä pohjaa. Kyllä se, että teemme tässä talossa kaikkemme, että rauha Eurooppaan palautuu, rauha ja turvallisuus Euroopassa... [Puhujan mikrofonit sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, edustaja Autto, mikrofonit lähti pois. Mutta niin loppui puhekin. — Edustaja Mäkelä.

17.56 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä tuosta finanssipolitiikan ja turvallisuuspolitiikan yhteydestä haluaisin kommentoida, että kyllähän sellainen yhteys väistämättä on olemassa. Eli jos sanotaan, että meidän pitää irtautua venäläisestä energiasta, niin siinähan pyritään silloin siihen, että Venäjään vaikutetaan finanssipoliittisella keinolla, että se turvallisuuspoliittisessa mielessä ei pystyisi tekemään sitä, mitä se teki, eli harjoittaa hyökkäyssotaa. Eli viedään Venäjältä rahat harjoittaa hyökkäyssotaa pakotteilla, esimerkiksi energiapakotteilla, jotka toimisivat kaikkein tehokkaimmin tällaiseen energiaviennistä riippuvaiseen maahan. Nykyinen sodankäynti on kallista, uudet modernit aseet maksavat, ja jos Venäjällä ei ole varaa sellaisten hankkimiseen, niin Venäjän armeija menettää uskottavuutensa toimia varsinkin läntisiä toimijoita vastaan, joilla on moderneja aseita ja niihin rahaa.

Samoin Suomen näkökulmasta: jos Suomen talous vahingoittuu merkittävästi esimerkiksi maariskin takia, niin kyllä se turvallisuuspoliittisestikin alkaa vaikuttamaan siihen, mitkä mahdollisuudet meillä on investoida omaan puolustukseemme, sekä aseelliseen puolustukseen että kokonaisuomaanpuolustukseen että yleiseen kansan hyvinvointiin ja hyvinvointivaltioon, jotka taas rakentavat maanpuolustustahtoa, johon niiden aseiden käyttö perustuu, joita sillä rahalla ostetaan. Eli kyllä finanssipolitiikalla ja turvallisuuspolitiikalla on mielestäni kiinteä yhteys.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Ojala-Niemelä.

17.57 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! En malttanut olla ottamatta vielä puheenvuoroa. Ilolla tervehdin Kemijoki Oy:n hallintoneuvoston puheenjohtajana näitä vesivoiman puolesta käytettyjä puheenvuoroja tässä keskustelussa. On totta, että meillä ei vesivoimassa ole hirveästi lisäämisen varaa tässä maassa. Sekä Kemi- että Kymi-että Lieksanjoella on jo turbiinin tehonnostot nostettu tappiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2022 vp

Meillä on yksi hanke Rovaniemellä Sierilässä, joka on ollut nyt erilaisissa lupaprosesseissa lähes 15 vuotta. Yhdyn kyllä tässä näkemyksessä edustaja Hoskosen huoleen siitä, että kyllä täällä maa jäätyy ja kurki kuolee ennen kuin näitä lupaprosesseja saadaan riittävästi eteenpäin. Tämä on kyllä todellinen huolenaihe, ja tässä pitäisi kiinnittää myös tähän byrokratian vähentämiseen huomiota.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

17.58 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Ojala-Niemelälle erinomaisesta puheenvuorosta. Tätähän tämä on.

Kun nyt näistä tarkastusasioista puhutaan, ja valtion rahoista ja valtion taloustilanteesta, Suomen hyvinvoinnista myös, niin käytin esimerkkinä Vuotosta sen takia, että sekin estettiin aivan tekaistuilla perusteilla. Ja kuitenkin, kun olisi rakennettu se kyseinen allas, niin 300 megaa tulisi sähköä. Naurettavinta oli, kun silloinen ministeri Tarja Cronberg perusteli — hän on tekniikan huippuosaaja — että siinä ei ole kuin 30 megawatin turbiini, siinä ensimmäisessä padossa. Mutta hän, tekniikan huippuosaaja, ei vain huomannut, että siinä on aika monta voimalaitosta ennen kuin sitten ollaan merellä tai ollaan Rovaniemen kohdalla. Eli jokainen voimala olisi tuottanut voimaa Suomen valtakunnan verkkoon, ei ilmaiseksi mutta erittäin edullisesti ja ympäristöystävällisesti.

Halusin vain nostaa tämän esille, että kun me tällä keinoin hoidamme taloutta, niin kuin nyt on tapahtunut pakottavista syistä suurimmaksi osaksi, niin jonain päivänä tulee eteen hetki, jolloin meidän on pakko toimia, ja silloin ei kysellä, mikä kannattaa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 22/2021 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.